

Nr 158.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:t:s proposition angående vissa byggnadsfrågor m. m. inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkten 159, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1950/51 beräkna till Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i samma proposition under kapitalbudgeten, bilagan 28, punkten 8, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola för budgetåret 1950/51 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 172, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1950, framlagt de närmare förslag i angivna hänseenden ävensom de förslag i vissa andra anslagsfrågor m. m., som framgå av den följande redogörelsen.

1:o) **Fortsatt disposition av vissa äldre anslag.** I enlighet med Kungl. Maj:t:s förslag (punkterna 1—3, s. 2 och 3) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1949/50 befintlig behållning å det för budgetåret 1946/47 anvisade investeringsanslaget till Om- och tillbyggnad av landsarkivet i Göteborg må disponeras intill utgången av budgetåret 1950/51;

b) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1949/50 befintlig behållning å det för budgetåret 1946/47 anvisade reservationsanslaget till Bidrag till uppförande av nybyggnad för Göteborgs stadsbibliotek må disponeras intill utgången av budgetåret 1951/52;

c) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1949/50 befintlig behållning å det för budgetåret 1946/47 anvisade

investeringsanslaget till Ombyggnadsarbeten vid kungl. biblioteket må disponeras intill utgången av budgetåret 1950/51.

2:o) **Inredning av ny fotografiateljé i nationalmusei byggnad.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 3 och 4) hemställer utskottet, att riksdagen må till *Inredning av ny fotografiateljé i nationalmusei byggnad* för budgetåret 1950/51 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 40 000 kronor.

3:o) **Vissa ändringsarbeten inom zoologiska institutionen vid universitetet i Uppsala.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 4 och 5) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1950/51 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 45 000 kronor.

För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett investeringsanslag av 50 000 kronor, avseende inredande av sammanlagt sju arbetsrum. Medelsanvisningen har föranletts av att flera nya befattningar inrättats vid zoologiska institutionen och att i denna institutions byggnad inrymts jämväl den nyupprättade zoofysiologiska institutionen.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag avser anvisande av ytterligare 45 000 kronor för ändringsarbeten inom zoologiska institutionens byggnad och har huvudsakligen föranletts av att antalet studerande inom zoofysiologiska institutionen blivit större än beräknat och av att möjlighet uppkommit att disponera vissa bostadsutrymmen för institutionens behov.

Därjämte har Kungl. Maj:t i detta sammanhang upptagit frågan om viss ändring i dispositionen av ett för budgetåret 1948/49 anvisat investeringsanslag av 18 000 kronor till *Inredning av vissa lokaler inom zoologiska institutionen vid universitetet i Uppsala*. Härvidlag har *departementschefen* anfört följande.

Ifrågavarande medelsanvisning avsåg inredning av ett djurstall på vinden. Dessa inredningsarbeten ha ännu icke kommit till stånd. Universitetsmyndigheterna ha nu anhållit, att anslaget i stället skulle få användas till att uppföra ett fristående djurstall på institutionens tomt. Vederbörande institutionsföreståndare ha nämligen numera funnit, att djurstallet på vinden skulle bli otillräckligt och att rastgårdar erfordras. Ritningar till ett fristående djurstall ha utförts av Uppsala universitets byggnadskontor, som tillika förklarar, att anslaget å 18 000 kronor syntes förslå till uppförandet av detta djurstall. Jag har icke något att erinra mot bifall till denna framställning, därest förslaget, som ännu icke granskats av byggnadsstyrelsen, av denna myndighet finnes godtagbart. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde anslaget under angivna förutsättning få disponeras på föreslaget sätt.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag angående anvisande av ett anslag av 45 000 kronor till vissa ändringsarbeten inom zoologiska institutionens byggnad.

Utskottet har icke heller funnit något att erinra mot att omförmälda för budgetåret 1948/49 anvisade investeringsanslag å 18 000 kronor må tagas i anspråk för uppförande av ett fristående djurstall på institutionens tomt, under förutsättning att byggnadsstyrelsen finner det av Uppsala universitets byggnadskontor uppgjorda förslaget härtill godtagbart. *Utskottet* utgår från att kostnaderna för ifrågavarande djurstall komma att — såsom byggnadskontoret uppgivit — rymmas inom ramen för sistnämnda anslags-summa.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer *utskottet*,
att riksdagen må till *Vissa ändringsarbeten inom zoologiska institutionen vid universitetet i Uppsala* för budgetåret 1950/51 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 45 000 kronor.

4:o) **Avskrivning av ett universitetet i Uppsala beviljat lån för institutet för högspänningsforskning m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 5—10) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att avskrivning må ske medelst anlåtande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster av det universitetet i Uppsala beviljade lånet å 425 000 kronor för anordnande av lokaler för institutet för högspänningsforskning, dels ock medgiva, att B. John F. Anderssons donationsfond vid universitetet i Uppsala må framdeles disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat.

År 1918 donerade ingenjören B. John F. Andersson och hans hustru vissa medel till Uppsala universitet för främjande av lösningen av vissa frågor, hörande till luftelektricitetens område. Samtidigt överlämnade donator till en stiftelse, benämnd »B. John F. och Svea Anderssons stiftelse för främjande av forskning inom electricitetsläran med hänsyn särskilt till atmosfäriska urladdningar» en av donator ägd institution, åskledarkontrollanstalten.

Vad beträffar donationsmedlen bestämde donator, att dessa skulle fonderas tills de vuxit till ett sådant belopp, att, efter det en sjättedel av årsavkastningen lagts till kapitalet, medel finnes för inrättande och avlönande av en professur i electricitetslära, för uppförande av institutionsbyggnad m. m., för beredande av erforderligt årsanslag för de arbeten, som utfördes därstädes, samt för understödjande av åskledarkontrollanstalten.

På förslag av Kungl. Maj:t beslöt riksdagen år 1931, bland annat, att vid universitetet i Uppsala upprätta ett institut för högspänningsforskning, att, med iakttagande av de i donationsbrevet angivna villkor och bestämmel-

ser, inrätta en professur i elektricitetslära, att bevilja medel för avlönande av innehavaren av nämnda professur samt att bevilja universitetet ett räntefritt lån å 425 000 kronor för uppförande, inredning och utrustning av lokaler för institutet för högspänningsforskning. Sistnämnda lån anvisades av riksdagen å riksstaten för budgetåret 1931/32 bland utgifter för kapitalökning under rubriken »Fonden för förlag till statsverket» att utgå av lånemedel. Detta ekonomiska understöd beviljades under förutsättning att, så snart ske kunde, de genom sagda gåvobrev överlämnade medlen användes ej mindre till återbetalning av nyssnämnda lån än även till bestridande av avlöning för innehavaren av professuren ävensom övriga med institutets verksamhet förenade kostnader. Riksdagen utgick ifrån att samtliga ifrågavarande kostnader skulle efter en till ungefär tio år beräknad tid kunna bestridas av donationsmedlen.

Föreståndaren för högspänningsinstitutet, *professorn E. H. Norinder*, har nu hemställt,

dels att riksdagens medgivande måtte utverkas till att Uppsala universitet befrias från skyldigheten att återbetala förutnämnda räntefria lån å 425 000 kronor,

dels att bestämmelser måtte utfärdas av innebörd att avkastningen å den av ingenjören Andersson och hans maka donerade fonden, förslagsvis benämnd »B. John F. och Svea Anderssons dispositionsfond för åskforskning», skall, sedan två tiondelar lagts till fondens kapital, disponeras för täckande av kostnader för sådana forsknings- och utredningsutgifter, vilka falla inom ramen för den forskningsverksamhet donationen avser att främja, varvid det skall ankomma på kanslern för rikets universitet att, efter framställning av innehavaren av professuren i elektricitetslära och sedan matematisk-naturvetenskapliga sektionen avgivit yttrande i ärendet, i varje särskilt fall bevilja anslag ur fonden,

dels ock att medgivande måtte lämnas angående disponerande av ett belopp av 130 000 kronor av de senaste årens behållna avkastning å fonden för täckande av kostnaderna för uppförande av en särskild byggnad vid institutet för högspänningsforskning, avsedd för åskledarkontrollanstaltens lokalbehov.

Universitetskanslern har tillstyrkt professor Norinders framställning och därvid framhållit, att ett bifall till denna innebure, att fondens avkastning framdeles beräknades icke komma att anlitas för bestridande av de nu av statsmedel utgående utgifterna för uppehållande av ifrågavarande professur samt övriga med driften vid institutet förenade kostnader.

Statskontoret har ansett hela förevarande fråga böra tagas upp till förnyad prövning och har därför hemställt, att professor Norinders framställning icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Justitiekanslersämbetet, som icke yttrat sig i frågan om återbetalning av lånet å 425 000 kronor, har icke haft någon erinran mot bifall till framställningen i övrigt.

I propositionen har även erinrats om att *riksdagens revisorer* år 1949 upptogo frågan om avveckling av ifrågavarande anslag å 425 000 kronor till lån till universitetet i Uppsala för anordnande av lokaler m. m. för institutet för högspänningsforskning samt att riksgäldsfullmäktige i anledning härav uttalade sig för att en avskrivning av nämnda anslag borde kunna ske.

Departementschefen har anfört följande.

Som av den föregående redogörelsen framgått har vid inrättandet av institutet för högspänningsforskning vid universitetet i Uppsala från statsmakternas sida förutsatts, att genom anlitande av B. John F. Anderssons donation skulle, så snart ske kunde, icke blott återbetalas det räntefria lån å 425 000 kronor, som beviljats universitetet för uppförande, inredning och utrustning av lokaler för nämnda institut, utan även bestridas kostnaderna för avlöning åt innehavaren av B. John F. och Svea Anderssons professur i elektricitetslära ävensom övriga med nämnda instituts verksamhet förenade kostnader. Fondens kapitalbehållning utgjorde den 30 juni 1948 i runt tal 1 045 000 kronor, och den årliga avkastningen uppgick vid samma tid till omkring 33 400 kronor. Jämlikt donationsvillkoren skall avkastningen av donationen läggas till kapitalet, tills detta vuxit till ett sådant belopp att efter det en sjättedel av årsavkastningen fonderats, medel finnas för inrättande och avlöning av en professur i elektricitetslära, för uppförande av institutionsbyggnad m. m. för institutet för högspänningsforskning, för beredande av erforderligt årsanslag för de arbeten, som utföras därstädes, samt för understödjande av den till institutet knutna åskledarkontrollanstalten.

De kostnader för verksamheten vid institutet för högspänningsforskning, som för närvarande bestridas av universitetets anslag å riksstaten till avlöningar, omkostnader och materiel, kunna enligt vad jag under hand inhämtat beräknas till omkring 100 000 kronor per år. Med hänsyn härtill och till fondens nuvarande ställning torde det dröja avsevärd tid, innan det blir möjligt icke blott att med anlitande av fondens medel återbetala förutnämnda lån utan att därjämte dels fondera en del av fondens årsavkastning dels med återstoden av denna bestrida kostnaderna för verksamheten vid institutet. I betraktande av detta förhållande finner jag övervägande skäl tala för att åtgärder vidtagas för att tidigare låta fondens medel komma forskningen till godo. För egen del har jag icke funnit anledning till erinran mot det förslag härvidlag, som framlagts av professorn Norinder och tillstyrkts av universitetskanslern. Jag förordar därför, att ifrågavarande lån å 425 000 kronor avskrivs medelst anlitande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster samt att bestämmelser meddelas angående den fortsatta dispositionen av B. John F. Anderssons donation i huvudsaklig överensstämmelse med det i ärendet framlagda förslaget. För avskrivningen såväl som för den ifrågasatta ändringen av donationsbestämmelserna erfordras emellertid riksdagens medgivande — det sistnämnda med hänsyn

till de villkor, som av riksdagen uppställts vid inrättandet av institutet för högspänningsforskning.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, hemställer,

att riksdagen må

a) medgiva, att avskrivning må ske medelst anlåtande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster av det universitetet i Uppsala beviljade lånet å 425 000 kronor för anordnande av lokaler för institutet för högspänningsforskning,

b) medgiva, att B. John F. Anderssons donationsfond vid universitetet i Uppsala må framdeles disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1950 förordat.

5:o) Ombyggnad av fysiska institutionens och barnkliniken i Lund nuvarande byggnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 10—13) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnad av fysiska institutionen vid universitetet i Lund m. m.* för budgetåret 1950/51 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 640 000 kronor.

6:o) Nybyggnad för bostäder åt vaktmästare vid vissa institutioner vid universitetet i Lund. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 13 och 14) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad för bostäder åt vaktmästare vid vissa institutioner vid universitetet i Lund* för budgetåret 1950/51 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 105 000 kronor.

7:o) Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 15—27) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1950/51 anvisa dels till Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor, dels till Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

De för närvarande aktuella byggnadsföretagen m. m. vid högskolan finnas upptagna i följande sammanställning, i vilken i förekommande fall tillika angivits för de olika företagen hittills anvisade belopp, nu beräknade

totalkostnader, av högskolans kollegienämnd för budgetåret 1950/51 äskade medel och av överstyrelsen för de tekniska högskolorna föreslagen medelsanvisning:

Byggnader m. m.	Hittills anvisade belopp	Nu beräknad totalkostnad	Av kollegienämnden för budgetåret 1950/51 äskad medelsanvisning	Av överstyrelsen för budgetåret 1950/51 föreslagen medelsanvisning
Nybyggnad för avd. för maskinteknik . .	4 640 000	7 545 000	1 400 000	1 400 000
Nybyggnad för avd. för elektroteknik . .	2 500 000	5 150 000	2 650 000	2 650 000
Nybyggnad för biblioteket	700 000	1 320 000	—	—
Nybyggnad för kansliet	—	1 175 000	500 000	—
Tillbyggnad för kemiavd.	—	6 400 000	1 000 000	375 000
Övertagande av Gibraltarvallen . . .	—	460 000	460 000	460 000
Summa kronor	7 840 000	22 050 000	6 010 000	4 885 000

Nybyggnaden för avdelningen för maskinteknik. För den i denna byggnad ingående värme- och kraftcentralen, vilken numera är i det närmaste färdigställd, och som tidigare kostnadsberäknats till 2 545 000 kronor, har *byggnadskommittén* räknat med ytterligare merkostnader, preliminärt uppskattade till omkring 400 000 kronor. Det hade enligt vad kommittén anfört icke varit möjligt att hålla kostnaderna inom ramen för den för ändamålet avsedda medelsanvisningen, enär enligt gällande kontrakt entreprenadsummorna ändrades i förhållande till förskjutningarna i priserna för arbete och material. *Överstyrelsen* har funnit det beklagligt, att kommitténs kostnadsberäkningar beträffande värme- och kraftcentralen, vilka tidigare upprepade gånger måst avsevärt justeras, ånyo visat sig mindre tillförlitliga. Då anläggningen vore i det närmaste färdig och de nu konstaterade merkostnaderna hänförde sig till redan uppgjorda entreprenadkontrakt, syntes emellertid den ytterligare medelsanvisningen vara ofrånkomlig.

I fråga om de byggnadsdelar, som omfatta ritsalar, föreläsningssalar och laboratorier, och som tidigare kostnadsberäknats till 2 436 000 kronor, har nu framlagts ett nytt förslag, som väsentligen avviker från det tidigare godkända och vars genomförande beräknas kosta 4 600 000 kronor. Av detta belopp belöper i runt tal 1 000 000 kronor på den i det närmaste färdigställda byggnaden för ritsalar och föreläsningssalar.

Omarbetningen av det äldre förslaget till laboratoriebyggnad har huvudsakligen föranletts av nya önskemål, som framstälts av avdelningskollegiet för avdelningen för maskinteknik.

Överstyrelsen har tillstyrkt godkännande av det nya förslaget beträffande den byggnadsdel, som skall inrymma laboratorier. För nästa budgetår har överstyrelsen föreslagit en medelsanvisning av 400 000 kronor för vär-

me- och kraftcentralen samt 1 000 000 kronor för nybyggnaden i övrigt eller alltså tillhoppa 1 400 000 kronor.

Nybyggnaden för avdelningen för elektroteknik. Kostnaderna för ifrågavarande byggnadskomplex ha tidigare på grundval av 1944 års prisnivå beräknats till 3 390 000 kronor vid utförande i enlighet med ett samma år upprättat, vid 1945 års riksdag godkänt förslag (prop. 1945: 326, riksd. skriv. nr 485).

Byggnadskommittén har även beträffande denna nybyggnad framlagt ändringsförslag och beräknat ökade kostnader, föranledda av den starka utvecklingen inom elektroteknikens område. Vad särskilt angår de starkströmstekniska laboratorierna har kommittén föreslagit, att den planerade högspänningshallen skall förläggas till en särskild flygelbyggnad och dimensioneras för spänningar upp till 300 kV (kilovolt) i stället för som förut avsett högst 150 kV. Från vattenfallsstyrelsens sida har ifrågasatts, huruvida man icke borde räkna med ännu högre spänningar än 300 kV.

Överstyrelsen har tillstyrkt godkännande av de föreslagna ändringarna i byggnadsprogrammet och kostnadsberäkningarna samt förordat anvisande för nästa budgetår av hela det ytterligare erforderliga anslagsbeloppet, 2 650 000 kronor. *Överstyrelsen* har beräknat den verkliga kostnadsökningen till 677 000 kronor. Den föreslagna utökningen av högspänningshallen har *överstyrelsen* ansett vara ett angeläget önskemål med hänsyn till de krav, som numera måste ställas på den starkströmstekniska forskningen och undervisningen.

Övertagande av Gibraltarvallen m. m. Det av Chalmers tekniska högskola disponerade området vid Giblaltargatan (»Nya Chalmers») överläts genom avtal år 1920 av Göteborgs stad med full äganderätt utan ersättning till Kungl. Maj:t och Kronan under villkor, bland annat, att byggnader för en högre teknisk läroanstalt skulle vara uppförda inom 15 år, räknat från den 1 januari 1920. Detta avtal har därefter med vissa jämkningar förlängts, varjämte tiden för uppförande av återstående byggnader för högskolan utsträckts till den 1 januari 1955.

Högskolans lokalstyrelse har nu med Göteborgs stads myndigheter träffat preliminärt avtal rörande förvärv för högskolans räkning av ytterligare mark i anslutning till högskolans område å Gibraltar. Detta avtal, vars giltighet gjorts beroende av bland annat fastställelse av visst stadsplaneförslag, innebär främst, att högskolan skall erhålla ett större område, varå idrottsplatsen Gibraltarvallen är belägen, mot det att staten bestrider de till 460 000 kronor beräknade kostnaderna för anläggandet av en ny idrottsplats i närheten. En närmare redogörelse för avtalets innebörd lämnas i propositionen, s. 21.

Stadsfullmäktige i Göteborg ha genom lagakraftvunnet beslut den 22 september 1949 godkänt det preliminära avtalet.

Byggnadskommittén har hemställt, att förutnämnda belopp av 460 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår.

Överstyrelsen har tillstyrkt godkännande av ovannämnda, preliminärt träffade avtal och anvisande av det begärda anslaget.

Till inredning och utrustning av nya lokaler vid Chalmers tekniska högskola har för nästa budgetår begärts anvisande av medel i enlighet med

vad efterföljande sammanställning utvisar. I sammanställningen ha tillika angivits de belopp, som hittills anvisats för inredning och utrustning av olika ifrågakommande nybyggnader, ävensom tidigare och nu beräknade totalkostnader.

Nybyggnad	Tidigare beräknad totalkostnad	Nu beräknad totalkostnad	Hittills anvisat belopp	Av kollegienämnden begärd medelsanvisning för budgetåret 1950/51	Av överstyrelsen äskad medelsanvisning för budgetåret 1950/51
Avdelningen för maskinteknik	760 000	1 286 000	400 000	600 000	600 000
Avdelningen för elektroteknik	1 000 000	4 861 000	825 000	2 500 000	2 500 000
Kanslihusbyggnad	—	250 000	—	50 000	—
Summa kronor	1 760 000	6 397 000	1 225 000	3 150 000	3 100 000

Departementschefen har anfört följande.

Av nybyggnaderna för avdelningen för maskinteknik återstår att uppföra den byggnadsdel, som avsetts skola inrymma de maskintekniska laboratorierna. Kostnaderna härför ha beräknats till i runt tal 3 600 000 kronor, vilket innebär en högst avsevärd fördyring i förhållande till tidigare beräkningar. Anledningen har uppgetts vara — förutom den betydande stegring av byggnadskostnaderna, som ägt rum sedan den tidpunkt, år 1944, då kostnadsberäkningarna först uppgjordes — att byggnadsdelen omplanerats för att tillgodose nya och ändrade utrymmesbehov. Skälen härtill förefalla visserligen beaktansvärda, men jag anser mig likväl böra förorda att en översyn av förslaget företages isyfte att söka nedbringa kostnaderna. Vid denna översyn bör undersökas, dels i vad mån lokalbehovet kan beskäras och dels i vad mån det är möjligt att uppdelna byggnadsarbetena på etapper, varvid till den första etappen bör hänföras endast de byggnadsdelar, som befinnas nödvändiga för att tillgodose det mest angelägna lokalbehovet.

De nya kostnads kalkylerna för de delar av nybyggnaden för avdelningen för maskinteknik, som redan i det närmaste färdigställt, utvisa vissa merkostnader, vilka torde få godtagas. Någon ytterligare medelsanvisning för nästa budgetår erfordras dock icke till följd härav.

Även i fråga om nybyggnaden för avdelningen för elektroteknik har uppkommit kostnadsökning till följd av prisstegringar och ändrad utformning av byggnadsprogrammet.

I den mån den ändrade planeringen hänför sig till de delar av byggnadskomplexet, som inrymma de svagströmstekniska institutionerna samt rit- och föreläsningssalar m. m., har den redan tidigare godtagits. De mest betydande ändringarna hänföra sig till den byggnadsdel, som avses skola inrymma de starkströmstekniska laboratorierna samt en högspänningshall. Denna byggnadsstapp beräknades ursprungligen draga en kostnad av 1 783 000 kronor, vilket med nuvarande priser torde motsvara en kostnad av i runt tal 2 300 000 à 2 320 000 kronor. De gjorda ändringarna i bygg-

nadsplanen ha medfört, att kostnaderna nu beräknas till 2 600 000 kronor. Beträffande ändringarna har framhållits, att utvecklingen lett till användande av högre spänningar, varför högspänningshallen nu utformats för maximum 300 000 volts i stället för som tidigare 150 000 volts driftspänning. Enligt vad jag inhämtat skulle en återgång till den lägre spänningen kunna medföra en minskning av byggnadskostnaderna med omkring 250 000 kronor och av utrustningskostnaderna med cirka 300 000 kronor, men den skulle omöjliggöra en framtida utbyggnad för den högre spänningen. Med hänsyn till vad i ärendet anförts anser jag mig böra biträda överstyrelsens förslag rörande kostnaderna för elektroteknikbyggnaden.

För hela det elektrotekniska byggnadskomplexet ha hittills anvisats 2 500 000 kronor, varför 2 650 000 kronor skulle återstå att anvisa. Med hänsyn till att takten i fråga om byggnadernas uppförande måste anpassas efter rådande byggnadsreglering synes medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 1 000 000 kronor.

Vad beträffar tillbyggnaden för kemiavdelningen, är jag icke nu beredd att upptaga denna fråga till närmare behandling. Jag förutsätter emellertid att även denna tillbyggnad blir föremål för sådan översyn, som jag förordat i fråga om de maskintekniska laboratorier.

Huvuddelen av högskolans Gibraltarområde överläts av Göteborgs stad till staten år 1920. Allteftersom högskolans utbyggnad medfört ökat markbehov har staden därefter ställt ytterligare områden därinvid till förfogande. Högskolemyndigheterna anse nu en ytterligare utvidgning av Gibraltarområdet behöflig för att vissa planerade byggnader skola kunna uppföras utan olämplig begränsning av övriga byggnaders tomtutrymmen och utvecklingsmöjligheter samt för att framtida utbyggnadsbehov skall kunna säkerställas. Denna utvidgning synes på grund av de lokala förhållandena endast kunna åstadkommas på så sätt, att högskolan övertager den mark, som upptages av idrottsanläggningen Gibraltarvallen. Staden har samtyckt till övertagandet, under förutsättning att staten bekostar anläggandet av en ny idrottsplats i närheten. Högskolan har framhållit, att ett snabbt avgörande av frågan är angeläget med hänsyn till vissa byggnadsplaner. Den föreslagna utvidgningen av högskoleområdet synes mig vara i hög grad önskvärd, och jag finner det skäligt, att staten bekostar idrottsanläggningens flyttning på sätt i ärendet föreslagits. Mot innehållet i övrigt av det framlagda preliminära avtalet med staden rörande marköverlåtelsen har jag icke funnit anledning till erinran. Därest riksdagen icke framställer erinran däremot, torde Kungl. Maj:t få godkänna avtalet för Kungl. Maj:ts och kronans del. Mot den beräknade kostnaden för anläggandet av en ny idrottsplats, 460 000 kronor, har jag intet att erinra.

Utgifterna härför böra bestridas från investeringsanslaget till nybyggnader för högskolan. Någon förstärkning av anslaget torde icke påkallas härav redan för nästa budgetår. Jag förordar därför, att anslaget uppföres med 1 000 000 kronor.

Jag är icke beredd att nu taga ställning till frågan om anvisande av ytterligare medel till kostnaderna för inredning och utrustning för nybyggnaden för avdelningen för maskinteknik; denna prövning torde böra anstå till dess resultaten av den av mig i det föregående föreslagna översynen fullbordats.

De beräknade kostnaderna för inredning och utrustning av nybyggnaderna för avdelningen för elektroteknik äro avsevärda och nödvändiggöra,

att anskaffningen sker successivt i den takt de statsfinansiella förhållandena möjliggöra att erforderliga medel ställas till disposition. Även beträffande det föreslagna utrustningsprogrammet förordar jag, att en översyn verkställas i syfte att söka nedbringa kostnaderna. För nästa budgetår föreslår jag, att ett anslag av 1 000 000 kronor anvisas för ändamålet.

Utskottet är ense med departementschefen om att det nu framlagda förslaget beträffande den byggnadsdel för avdelningen för maskinteknik, som återstår att uppföra och är avsedd att inrymma de maskintekniska laboratorierna, bör bli föremål för en översyn i syfte att söka nedbringa kostnaderna. I likhet med departementschefen anser utskottet vidare, att frågan om anvisande av ytterligare medel till inredning och utrustning för nybyggnaden för ifrågavarande avdelning bör anstå i avvaktan på resultatet av nämnda översyn.

Vad angår nybyggnaden för avdelningen för elektroteknik hänföra sig de mest betydande ändringarna till byggnadsdelen för de starkströmstekniska laboratorierna och högspänningshallen. Högspänningshallen har med hänsyn till teknikens utveckling mot allt större spänningar ansetts böra utformas för maximum 300 000 volts driftsspänning i stället för en driftsspänning om 150 000 volt, varmed man tidigare räknat. Utskottet har uppmärksammat, att från vattenfallsstyrelsens sida ifrågasatts, huruvida man icke borde räkna med ännu högre spänningar än 300 000 volt. Vid den prövning, utskottet ägnat förevarande fråga, har utskottet likväl ansett sig böra biträda överstyrelsens för de tekniska högskolorna av departementschefen godtagna förslag rörande kostnaderna för elektroteknikbyggnaden. För nämnda ändamål torde i enlighet med vad departementschefen förordat för nästa budgetår böra anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor.

Kungl. Maj:t har till inredning och utrustning av nybyggnaderna för avdelningen för elektroteknik för nästa budgetår äskat ett anslag av 1 000 000 kronor. Utskottet tillstyrker, att den begärda medelsanvisningen beviljas. En översyn av det föreslagna utrustningsprogrammet bör emellertid — såsom departementschefen förordat — verkställas i syfte att söka nedbringa de totala kostnaderna för ifrågavarande ändamål.

Vad departementschefen anfört och föreslagit i fråga om högskolans övertagande av Gibraltarvallen och vad därmed står i samband har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- att riksdagen må för budgetåret 1950/51 anvisa
- a) till *Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola* under statens allmänna fastighetsfond ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor,
 - b) till *Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler* under åttonde huvudtiteln ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

8:o) **Inredning av vissa lokaler för tandläkarhögskolan i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, s. 27—30) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1950/51 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 107 500 kronor.

Den femåriga studieplanen, som börjat tillämpas vid högskolan från och med höstterminen 1947, kräver bland annat på grund av tillkomsten av nya undervisningsämnen, nya kurser i ämnen, som redan äro representerade på den gamla studieplanen, samt utökad antal lärare och övriga befattningshavare utrymmen, vilka för närvarande icke disponeras inom högskolans lokaler. De utökade lokalerna skulle enligt bedömande av 1944 års tandläkarutbildnings-sakkunniga erfordras från och med höstterminen 1951.

Byggnadsstyrelsen har, efter samråd med *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm*, framlagt tre alternativa förslag till lokalfrågans lösning.

Alternativ I innebär, att tandläkarhögskolan skulle övertaga de lokaler i kvarteret Grönlandet norra, där högskolan nu är belägen, vilka nu disponeras av medicinalstyrelsen och fångvårdsstyrelsen. Kostnaderna för en dylik lösning ha uppskattats till i runt tal 6 000 000 kronor.

Enligt alternativ II skulle all undervisning, som meddelas i laboratorier, förläggas till en nybyggnad, så utformad att densamma framdeles kunde utbyggas till en fullständig högskola. Kostnaderna för ett genomförande av detta alternativ ha uppskattats till, för ombyggnad av nuvarande lokaler cirka 1 100 000 kronor, för nybyggnad för undervisningslaboratorier cirka 3 200 000 kronor samt för nybyggnad för odontologisk ortopedi och barn-tandvård cirka 1 400 000 kronor eller tillsammans cirka 5 700 000 kronor.

Alternativ III, huvudalternativet, innebär, att vissa lokalutrymmen för tandläkarhögskolans behov, omfattande omkring 700 m² golvyta, skulle anskaffas genom att i den beslutade nybyggnaden för statens rättsläkarstation inom Norrbackaområdet den översta våningen — vilken avsetts skola tills vidare disponeras för något annat statligt ändamål än rättsläkarstationens behov — jämte en planerad ytterligare våning toges i anspråk för tandläkarhögskolan. I samband härmed skulle viss omdisponering och förändring av en del av tandläkarhögskolans lokaler i kvarteret Grönlandet norra ske. Kostnaden för en påbyggnad av nybyggnaden för rättsläkarstationen med ytterligare en våning har uppskattats till 275 000 kronor, vartill komma kostnader för fast inredning om cirka 95 000 kronor. Kostnaderna för ombyggnad och omändring av tandläkarhögskolans nuvarande lokaler ha uppskattats till cirka 875 000 kronor.

Departementschefen har, efter samråd med chefen för inrikesdepartementet, — under framhållande av att vissa skäl ansetts tala mot att påbygga den för rättsläkarstationen avsedda nybyggnaden med ytterligare

en våning — för sin del förordad, att lokalfrågan för tandläkarhögskolan löses så, att för högskolan tages i anspråk dels den översta våningen i nybyggnaden å Norrbackaområdet för rättsläkarstationen, dels ock visst reservutrymme om cirka 375 m² i nybyggnaden å Norrbackaområdet för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier, varjämte föreläsningssalen i rättsmedicinska institutionen skulle i viss utsträckning disponeras för tandläkarhögskolans behov. Genom en dylik anordning erfordrades, enligt vad departementschefen framhållit, nu allenast medel till fast inredning för ovannämnda lokaler i nybyggnaderna för rättsläkarstationen samt de rättskemiska och farmaceutiska laboratorierna, vilka kostnader uppskattades till 95 000 kronor.

Departementschefen har i förevarande sammanhang anfört bland annat följande.

Då den erforderliga ombyggnaden och omändringen av vissa av tandläkarhögskolans nuvarande lokaler — av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknad till omkring 875 000 kronor — lämpligen kan ske först efter det att ovannämnda lokaler tagits i bruk för högskolan, torde det vara till fyllest, att medel för dessa byggnadsarbeten äskas av 1951 års riksdag.

Jag torde redan nu böra nämna, att rätt betydande utrustningskostnader äro förknippade med den erforderliga utvidgningen och ombyggnaden av högskolans lokaler. Enligt vad jag under hand inhämtat torde emellertid utgifterna härför, åtminstone till huvudsaklig del, kunna bestridas utan ökad medelsanvisning till högskolan, om för ändamålet får disponeras den reservation, som beräknas uppstå å det anslag, som anvisats till Utrustning av ett tandläkarinstitut i Malmö.

Jag torde i detta sammanhang få erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 november 1949 medgivit, att ett belopp av högst 12 500 kronor av reservationsanslaget till Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning finge förskottsvis disponeras för inredning av vissa oinredda reservutrymmen inom karolinska sjukhusets patologiska institution, vilka utrymmen upplåtits till tandläkarhögskolan för undervisningen i dental histopatologi. Genom samma beslut förklarade Kungl. Maj:t sig vilja framdeles meddela beslut om inredningskostnadernas slutliga bestridande. Jag förordar nu, att medel för ändamålet äskas av riksdagen med 12 500 kronor.

Sistnämnda belopp och det av mig nyss förordade beloppet å 95 000 kronor torde böra äskas såsom reservationsanslag under rubriken Tandläkarhögskolan i Stockholm: Inredning av vissa lokaler och uppföras med 107 500 kronor.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Inredning av vissa lokaler* för budgetåret 1950/51 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 107 500 kronor.

Stockholm den 16 maj 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar Rickard Lindström, Sven Larsson, Gränebo, Mannerskantz, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Heiding, fröken Andersson, herrar Sundelin, Leander, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Andrée och Alfred Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Bergström, Svensson i Grönvik, Andersson i Malmö, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Rubbestad, Staxäng, Bergstrand, Kollberg, Jansson i Kalix, Henriksson och Nihlfors.
